

Szkoła Marzeń

Iwona Moczydłowska

Od przeszło roku MSCDN jest partnerem regionalnym w najbardziej spektakularnym projekcie edukacyjnym realizowanym w Polsce „Szkoła Marzeń”. Nie bez przyczyny artykuł na temat tego projektu znalazł się w numerze Meritum poświęconym jakości.

W tym kontekście odniesienie do jakości jest trójwymiarowe i obejmuje:

- o koncepcję Projektu
- o wpływ realizacji Projektu na jakość pracy szkoły
- o system zapewniania jakości w samym Projekcie

Artykuł niniejszy dotyczy pierwszego aspektu.

INFORMACJA O PROJEKCIE SZKOŁA MARZEŃ

Główny organizator: Fundacja Centrum Edukacji Obywatelskiej

Adresat: szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne w gmin wiejskich oraz wszystkie szkoły ponadgimnazjalne, w których co najmniej 35% uczniów mieszka w gminach wiejskich.

Opis projektu: Celem Projektu Szkoła Marzeń jest zwiększenie szans edukacyjnych i życiowych uczniów ze szkół wiejskich dzięki wspólnej pracy nauczycieli, zaangażowaniu lokalnej społeczności i stworzeniu lokalnych programów rozwoju oświaty. Wybrane w procedurze konkursowej szkoły realizują przygotowane przez siebie programy. Otrzymują inspirację i wsparcie ze strony instytucji regionalnych oraz doświadczonych instytucji ogólnopolskich, takich jak CEO, KOWEŻiU, CODN, ZHP.

Czas realizacji programów szkolnych: **15 października 2005 r. – 14 października 2006 r.**

Budżet projektu: 43 500 000 złotych (75% Europejski Fundusz Społeczny, 25% budżet państwa).

Wsparcie szkół: dotacja do 88.000 zł (zależna od wielkości szkoły), wsparcie merytoryczne, szkolenia dla nauczycieli.

Skala:

Polska	Województwo mazowieckie
<ul style="list-style-type: none"> • 443 szkoły • p. 50.000 uczniów • p. 5.000 nauczycieli • p. 250.000 godzin zajęć pozalekcyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • 28 szkół • 309 uczniów • 476 nauczycieli • 17452 godziny zajęć pozalekcyjnych

U podstaw Projektu Szkoła Marzeń leży **koncepcja zmiany społecznej ukierunkowanej na poprawę jakości doświadczenia edukacyjnego** dzieci i młodzieży zamieszkałych na wsi. Doświadczenie to jest pochodną zarówno edukacji formalnej, jak i nieformalnej, i jako całość stanowi o przygotowaniu do życia społecznego i pracy zawodowej.

W opinii nauczycieli, uczniów i rodziców, a także postronnych obserwatorów, braki i utrudnienia powodujące dysproporcje w edukacji dzieci i młodzieży wiejskiej w stosunku do dzieci z miasta to:

- brak zajęć wyrównawczych dla uczniów zagrożonych wypadnięciem z systemu edukacji,
- brak zajęć rozwojowych (kół zainteresowań, warsztatów umiejętności, wycieczek edukacyjnych) umożliwiających uczniom zdoby-

wanie dodatkowej wiedzy i umiejętności oraz poznanie środowiska miejskiego i różnych form życia kulturalnego (kino, teatr itd.),

- utrudniony dostęp do instytucji życia kulturalnego,
- brak lub niewystarczający dostęp uczniów i środowiska lokalnego do Internetu,
- brak opieki pedagogiczno-psychologicznej (celu diagnozy uczniów dysfunkcyjnych już na początku ich nauki w szkole oraz zapewnienia odpowiedniej pomocy tym uczniom i ich rodzicom),
- nieprzystosowanie szkoły do potrzeb uczniów niepełnosprawnych,
- duża odległość do szkoły, rozproszenie miejsc zamieszkania uczniów,
- brak środków na transport dzieci i nauczycieli na zajęcia pozalekcyjne,
- brak środków i możliwości doskonalenia się nauczycieli.

Antidotum na wszystkie powyższe braki i utrudnienia jest znaczące zwiększenie środków na oświatę, co w obecnej sytuacji gospodarczej naszego kraju jest nierealne. Alternatywę stanowi pozyskiwanie dodatkowych środków, i w tym kontekście Projekt Szkoła Marzeń doskonale wpisuje się w potrzeby polskiej oświaty.

Dodatkowe pieniądze same w sobie nie rozwiążą jednak problemu. Jest on o wiele bardziej złożony, i obejmuje takie elementy jak:

- słabe przygotowanie szkoły do wprowadzania systemu zapewniania jakości,
- niedostateczna jakość i sposób wykorzystania w pracy programów rozwoju szkoły,
- niewystarczające współdziałanie nauczycieli w obszarze planowania,

diagnozowania i monitorowania działań,

- dominacja tradycyjnych metod nauczania,
- dominacja oceniania podsumowującego, służącego selekcji i ustalaniu rankingu uczniów,
- traktowanie egzaminów zewnętrznych jedynie jako oceny pracy szkoły i uczniów,
- brak współdziałania i mobilizacji w środowisku lokalnym szkoły – samej szkoły, rodziców, samorządów, organizacji pozarządowych, różnorodnych instytucji i osób,
- ograniczone postrzeganie lokalnej oświaty przez organy prowadzące (tylko jako poważnego obciążenia budżetowego),
- brak tradycji tworzenia lokalnych planów oświatowych,
- poczucie bezsilności wobec zjawisk marginalizacji,
- brak wsparcia dla działań szkoły ze strony części rodziców,
- niedocenywanie roli szkoły w formowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

W koncepcji Projektu Szkoła Marzeń mocno podkreśla się, iż Szkoła sama nie jest w stanie zrealizować celu Projektu, ponieważ problem barier edukacyjnych uczniów szkół wiejskich jest problemem środowiska, a nie jedynie szkoły. Stąd przeświadczenie, iż powinien być on przez to środowisko podjęty i rozwiązywany. Wyrównywaniu szans edukacyjnych uczniów służyć będą trzy podstawowe czynniki: zmiany wewnątrz samej szkoły, zwiększona aktywność zewnętrzna szkoły oraz zaangażowanie samorządu terytorialnego.

1. Zmiany wewnątrz szkoły

Realizacja Projektu Szkoła Marzeń zbiegła się z pierwszymi efektami wprowadzenia Rozporządzenia MENiS w sprawie nadzoru pedagogicznego, którym to szkoły zostały zobligowane do posiadania programów pracy rocznej i wieloletniej oraz do mierzenia jakości pracy szkoły. W koncepcji Projektu elementy te są nieodzowną częścią **systemu za-**

pewnienia jakości w szkole, a nie dodatkowym obciążeniem i przejawem zbiurokratyzowania. W systemie tym nauczyciele wspólnie diagnozują swoją pracę, stawiają mierzalne cele, prowadzą działania i ponownie sprawdzają efekty tych działań, aby zmodyfikować i określić nowe cele.

Z każdej szkoły marzeń na organizowane przez Regionalny Ośrodek Konsultacyjny szkolenie z pisania programów rozwoju szkoły, zostało zaproszonych dwóch przedstawicieli. Poznali wtedy również koncepcję systemu zapewniania jakości w programie CEO i Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności SUS („Szkoła Ucząca się”).

Zmiany wewnątrz szkoły odnoszą się również do programów nauczania, metod nauczania i oceniania, wykorzystania wyników egzaminów zewnętrznych oraz wykorzystania Internetu.

Programy nauczania powinny być dostosowane do potrzeb uczniów, nastawione na wykorzystanie mocnych stron szkoły i zasobów wiejskiego środowiska lokalnego, powinny rozbudzać aspiracje uczniów i uzupełniać braki środowiskowe i kulturowe.

Metody nauczania stosowane na lekcjach wszystkich przedmiotów mają motywować uczniów do nauki, odwoływać się do atrakcyjności wiedzy, zachęcać do podejmowania wyzwań oraz pomagać uczniom budować poczucie własnej wartości. Szczególne miejsce w Projekcie Szkoła Marzeń przypada **metodzie projektów**. Ze względu na liczne walory, w tym kształtowanie umiejętności kluczowych i wkład w rozwój autonomii ucznia, powinna być szerzej stosowana, a w zakresie zajęć pozalekcyjnych ma być głównym sposobem prowadzenia zajęć. Z tego też względu szkolenia z metody projektów zaproponowano w Projekcie na wstępie, jako wprowadzenie do pracy. Dodatkowo, tematyka realizowana była na kursach internetowych.

Podobnie – przez Internet, prowadzone były szkolenia z zakresu oceniania. **Ocenianie** ma wspomagać proces uczenia się, stąd zwrot ku **ocenianiu kształtującemu**.

Integralne elementy tego sposobu nauczania to praca z samymi uczniami (w zakresie celów, kryteriów sukcesu), jak i rodzicami, udzielanie informacji zwrotnej, wprowadzenie oceny koleżeńskiej i samooceny.

Kolejny ważny element koncepcji Szkoła Marzeń to wykorzystanie **wyników egzaminów zewnętrznych** jako podstawy do refleksji, dyskusji i planowania działań na rzecz doskonalenia skuteczności pracy szkoły. Powinny służyć poprawie pracy szkoły, szczególnie w stosunku do uczniów zagrożonych niepowodzeniami szkolnymi i wypadnięciem z systemu edukacji.

Przeszkolenia nauczycieli w zakresie wykorzystania wyników egzaminów wewnętrznych podjął się jeden z ogólnopolskich partnerów Projektu Szkoła Marzeń – Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie.

Sposób kształcenia nauczycieli, w dużej mierze w formie e-learning, platforma Projektu, której aktywnymi uczestnikami byli nauczyciele uczestniczący w projekcie, sprawozdawczość prowadzona na platformie, w sposób naturalny wprowadziły Internet do szkół, w wymiarze o wiele wykraczającym poza dotychczasowe wykorzystanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych w szkole.

Internet – szczególnie dla szkół wiejskich, jest szansą otwarcia szkoły na świat. Dzięki niemu najnowsze osiągnięcia dydaktyki są dostępne dla wszystkich nauczycieli, a model stanowi nie tylko lekcja z dowolnego przedmiotu w pracowni komputerowej, ewentualnie centrum multimedialnym, ale również w klasie z jednym komputerem, rzutnikiem multimedialnym, ewentualnie korzystanie z komputera przed lub po lekcji.

2. Zwiększenie aktywności zewnętrznej szkoły

Autorzy koncepcji Szkoła Marzeń uważają, iż szkoła nie może stanowić samotnej wyspy w lokalnym środowisku. Dla zwiększenia efektów jej działania ważna jest **współpraca z innymi instytucjami lokalnymi**, takimi jak urząd gminy, ośrodek kultury, biblioteka, ośrodek pomocy spo-

łecznej, koło gospodyń wiejskich, parafia, policja, straż pożarna, stowarzyszenia, itd. Bo szkoła to nie tylko miejsce kształcenia i wychowania dzieci, ale również baza dydaktyczna – budynek, dobrze wyposażone sale, boisko, wykwalifikowani ludzie. Ten potencjał powinien być szerzej udostępniony środowisku lokalnemu. W ramach Szkoły Marzeń odbywały się kursy językowe dla rodziców, zajęcia sportowe dla społeczności lokalnej. Z drugiej strony szkoła może liczyć na udostępnienie infrastruktury, środków transportu będących własnością innych instytucji, pomoc prawną, finansową, organizacyjną. Wspólna organizacja różnych przedsięwzięć, wychodzenie uczniów poza mury szkoły powodują, iż szkoła staje się aktywnym uczestnikiem życia społecznego. Szkoły marzeń do swoich programów włączyły wiele projektów zorientowanych na poznawanie swojej małej Ojczyzny, regionu, legend, ważnych miejsc i zabytków, spotkań z ciekawymi ludźmi. Wejściu szkoły w środowisko lokalne sprzyjały również projekty ekologiczne, obywatelskie, działania w ramach wolontariatu np. opieka nad ludźmi starszymi, dziećmi z domu dziecka. Do realizacji takich działań w Szkole Marzeń przywołany został pomysł na odbudowę harcerstwa oraz nieufasadowego samorządu uczniowskiego. Spośród instytucji partnerskich szkół marzeń, szczególne znaczenie mają inne szkoły oraz instytucje związane z rynkiem edukacji i pracy.

Współpraca z innymi szkołami

Dla wzmocnienia skuteczności działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych szkoły powinny współdziałać z innymi szkołami funkcjonującymi w obrębie tego samego środowiska, tj. ze szkołami sąsiadującymi ze sobą i kształcącymi na tym samym poziomie oraz ze szkołami, które przejmują uczniów na kolejnych etapach edukacji. Formy tej współpracy mogą być bardzo różnorodne, począwszy od wymiany doświadczeń w zakresie stosowanych programów, podręczników, metod, sposobów rozwiązywania problemów, poprzez wspólną organizację konkursów przedmiotowych, zawodów sportowych, prezentacje projektów uczniow-

skich, również poprzez korzystanie z bazy szkolnej i tzw. zasobów ludzkich dla zwiększenia różnorodności i jakości zajęć dodatkowych, aż po działania mające na celu ograniczenie skutków pokonywania progów kolejnych etapów edukacji i eliminację problemów związanych z adaptacją w nowej szkole.

Współpraca z partnerami lokalnymi rynku edukacyjnego i rynku pracy

Jeden z priorytetów Szkoły Marzeń dotyczy umożliwienia uczniom zdobywania dodatkowej wiedzy i umiejętności w kontekście wyboru dalszej ścieżki edukacyjnej i zawodowej. W jego zakresie szkoły realizują działania przygotowujące ucznia do podejmowania samodzielnych wyborów i decyzji edukacyjno-zawodowych, a w przyszłości do swobodnego poruszania się po rynku pracy i do aktywności zawodowej dostosowanej do wymogów rynku pracy, zwłaszcza środowiska lokalnego i lokalnego rynku pracy.

Działania Szkół Marzeń obejmowały poradnictwo zawodowe, w tym diagnozę predyspozycji i kompetencji, szkolny system doradztwa, szkolne lub gminne ośrodki kariery, informację edukacyjno-zawodową, m.in. dotyczącą samozatrudnienia.

W ramach tych działań odbywały się spotkania i wycieczki zawodoznawcze, targi edukacyjne, targi pracy, diagnoza zapotrzebowania lokalnych pracodawców na konkretne kwalifikacje, współpraca w ramach praktyk i staży.

Partnerami szkół marzeń były urzędy pracy, centra edukacji i pracy młodzieży OHP, centra informacji, urząd skarbowy, izby rzemieślnicze, inne szkoły, uczelnie wyższe, akademickie biuro karier zawodowych, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, przedsiębiorstwa.

3. Zaangażowanie samorządu terytorialnego

Dopełnieniem koncepcji Szkoły Marzeń są jeszcze dwa kluczowe terminy – **koalicja lokalna** oraz **lokalna polityka oświatowa**. Ich obecność wynika z faktu braku

podmiotowości polskiej szkoły w systemie prawnym. Samorządy powiatowe i gminne, które są organami prowadzącymi dla szkół wiejskich nie mają w swoich planach – poza planami inwestycyjnymi – wizji polityki edukacyjnej. Ten niedostatek Szkoła Marzeń już od początku stara się zniwelować. Już w wymaganiach konkursowych, strukturze samego wniosku wprowadzone były takie elementy, które premiowały szkoły dobrze współpracujące z samorządem. Rola organu prowadzącego była z góry określona, nie ograniczająca się – jak w przypadku innych programów np. Socrates, do podpisywania wniosku, a potem umowy i wydzielania specjalnego konta na środki do realizacji projektu. Należało opisać zakres i rodzaj współpracy, aktywny udział w realizacji zadań. Ponadto, wśród czterech priorytetów Projektu, jedynie priorytet czwarty był obowiązkowy. Dodatkowo, uzupełnieniem wniosku była deklaracja samorządu terytorialnego o kontynuacji finansowania działań, na które szkoła pozyska grant w kolejnych trzech latach w wysokości jednej trzeciej uzyskanej dotacji rocznie (czyli w ciągu trzech lat równowartość otrzymanej kwoty).

W trakcie trwania Projektu odbywały się szkolenia dla lokalnych koalicji, na których dyrektor szkoły i koordynator projektu razem z zaproszonymi przez siebie przedstawicielami środowiska lokalnego, w tym często reprezentantów władz gminnych, przygotowywali się do dalszych działań w środowisku lokalnym. Działania te miały na celu zbudowanie koalicji na rzecz rozwoju lokalnej oświaty i przygotowanie samorządowej polityki oświatowej. Wśród nich do najważniejszych należało uświadomienie potencjalnym partnerom wspólnoty interesów i ścisłego związku między rozwojem szkoły i rozwojem środowiska. Ważnym krokiem był debata oświatowa na temat możliwości i sposobów wspierania dzieci w karierze szkolnej i życiowej. Autorzy koncepcji Szkoła Marzeń, Jacek Strzemieczny i Andrzej Szaniawski, podkreślają, iż do dyskusji środowiskowych na temat oświaty konieczne jest włączenie jak najszerszej grupy klientów systemu oświatowego w proces wypracowywania jego celów. Efektem dyskusji jest okre-

ślenie lokalnych priorytetów, a następnie wybór działań. Tak wypracowany plan działań ma być podstawą do uchwał samorządu, zaś realny udział społeczności lokalnej w procesie decyzyjnym zapewnia poczucie współodpowiedzialności za tworzenie lokalnej polityki. W ten sposób programy rozwoju szkoły zyskują wsparcie i powiązanie z długookresowymi planami oświatowymi gminy i projektami przyszłych budżetów.

Wydaje się, że najważniejszym rezultatem Projektu Szkoła Marzeń jest właśnie zaangażowanie społeczności lokalnej i samorządu terytorialnego w realizację działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych. Zapobiega to akcyjności i jednorazowości działań i daje gwarancję kontynuacji celów Projektu.

SZKOŁA MARZEŃ:

- wyrównuje szanse edukacyjne uczniów, w tym uczniów niepełnosprawnych i zagrożonych wypadnięciem z systemu edukacji
- pomaga w wyborze ścieżki edukacyjnej i zawodowej
 - organizuje zajęcia, w trakcie których uczniowie odkrywają swoje talenty i pasje
 - tworzy Szkolne Ośrodki Kariery
- promuje aktywność wobec przemian społecznych
 - stwarza możliwość korzystania z technologii informacyjnych,
 - uczy języków obcych
 - włącza uczniów w programy działania na rzecz innych, małej i wielkiej Ojczyzny oraz świata
 - prowadzi zajęcia metodą projektu edukacyjnego
- aktywizuje społeczność lokalną wokół działań na rzecz edukacji i wychowania młodzieży
 - tworzy lokalną koalicję instytucji i osób na rzecz zwiększania szans edukacyjnych i życiowych uczniów,
 - współpracuje z samorządem terytorialnym przy opracowywaniu i wprowadzaniu lokalnej polityki oświatowej

SZKOŁA MARZEŃ W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM

Województwo mazowieckie to jeden z najbardziej zróżnicowanych obszarów naszego kraju. W jego składzie wyróżnić można trzy rzeczywistości społeczno-gospodarcze: warszawski obszar metropolitalny z miastem stołecznym Warszawa – koncentrującą znaczny potencjał społeczny i gospodarczy, ośrodki subregionalne – np. Płock, Radom, skupiające znaczący potencjał w wielu dziedzinach oraz pozostałą część województwa – obszary pozostające na poziomie najsłabiej rozwiniętych regionów Polski. Mimo, iż województwo mazowieckie wyróżnia się wśród innych najwyższym poziomem wykształcenia mieszkańców¹, na terenach wiejskich udział ludności z wyższym wykształceniem wynosi ok. 5%, podczas gdy w Warszawie sięga 20%.

Zmniejszenie tych różnic wymaga działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży pochodzących nie tylko z obszarów wiejskich, ale również małych miast.

Z punktu widzenia organów prowadzących problem stanowi standard budynków szkolnych i ich wyposażenie, jakość kadr, dojazdy do szkół, brak środków na dodatkowe zajęcia dla uczniów. Jednostki samorządu terytorialnego prowadzą średnio na terenach wiejskich 6 szkół, procentowy udział całkowitych nakładów na oświatę w budżetach wynosi ponad 60 %, przy malejącej subwencji oświatowej. W strukturze nakładów finansowych samorządów na oświatę, ok. 90% stanowią płace i szkolenia dla nauczycieli. Dlatego też środki pozyskiwane z funduszy strukturalnych są dla organów prowadzących szkoły niejednokrotnie jednym z niewielu źródeł finansowania wydatków. Projekt Szkoła Marzeń doskonale wpisał się w potrzeby województwa – chociaż nie mógł usunąć wszystkich bolączek mazowieckiej oświaty, dał jednak możliwość zaspokojenia przynajmniej niektórych potrzeb w kilkudziesięciu placówkach, a przede wszystkim uruchomił w środowisku lokalnym potencjał do kontynuacji

¹ udział ludności z wyższym wykształceniem wynosi ok. 10%, przy średniej dla Polski ok. 7%

tych działań i stanowi wzorzec działania nastawionego na zwiększanie szans edukacyjnych uczniów, a takie właśnie hasło jest elementem polityki oświatowej władz województwa mazowieckiego.

Projekt wywołał olbrzymie zainteresowanie; łączna liczba uczestników spotkań informacyjnych tylko do połowy lipca osiągnęła 700 osób. Wymagania formalne konkursu² jak i trudy związane z tworzeniem programu szkolnego w okresie wakacyjnym spowodowały, iż tylko najwytrwalsi i najbardziej zdeterminowani złożyli wnioski. O ile w bazie otwartej dla wszystkich zainteresowanych projektem zarejestrowało się prawie trzysta szkół, ostatecznie wnioski złożyło 169 szkół. Do projektu wybranych zostało 28, co stanowi 0,65% ogólnej liczby szkół w województwie. W grupie zwycięskich szkół znalazło się 9 szkół podstawowych, 11 gimnazjów oraz 8 szkół ponadgimnazjalnych, z 12 powiatów, 13 gmin i 2 miast. Najliczniej reprezentowane były szkoły z Płocka i powiatu płockiego – 9, piaseczyńskiego – 4, garwolińskiego – 4 oraz powiatu siedleckiego – 3. Pozostałe szkoły stanowiły samotne wyspy w swoich powiatach. Istotnym elementem różnicującym mazowieckie szkoły marzeń była ich wielkość oraz położenie – od małych szkół wiejskich, takich jak Swojęciny z 52 uczniami, po duże szkoły będące częścią wielkich zespołów usytuowane w miastach, jak Liceum Ogólnokształcące nr 3 w Płocku z 916 uczniami. Liczba uczniów bezpośrednio warunkowała kwotę dotacji³, od 18.480 zł do 88.000 zł. Łącznie w województwie mazowieckim na realizację programów, których celem było wyrównywanie szans edukacyjnych szkoły otrzymały 2.631.128 zł.

² adresatem projektu były szkoły podstawowych i gimnazjalnych usytuowanych w gminach o charakterze wiejskim oraz szkoły ponadgimnazjalne, w których nie mniej niż 35 procent uczniów mieszka w takich gminach

³ maksymalnie 700 zł na jednego ucznia szkoły podstawowej, 490,50 zł – gimnazjum, 280 zł – szkoły ponadgimnazjalne

REZULTATY PROJEKTU

- o 19 koalicji lokalnych na rzecz rozwoju edukacji
- o 14 debat środowiskowych na temat edukacji
- o 6 Szkolnych Ośrodków Kariery
- o 30 projektów przygotowujących do wejścia na rynek pracy (poznawanie zawodów, nauka autoprezentacji, pisanie cv, szukania pracy)
- o 97 wycieczek edukacyjnych (wycieczek tematycznych, do muzeów, wycieczek służących poznaniu regionu etc.)
- o 90 spotkań z kulturą – wyjazdów do kina, teatru, opery, na koncerty i wystawy
- o 100 spotkań z ciekawymi ludźmi
- o 5 kursów efektywnego uczenia się
- o 41 cykli zajęć wyrównawczych
- o 6 działań uwzględniających potrzeby uczniów niepełnosprawnych
- o 10 kół rękodzielniczych: przygotowywanie ozdób na choinkę i palemek wielkanocnych, malowanie pisanek, robienie wycinanek, hafciarstwo, wikliniarstwo, koronkarstwo
- o 22 koła językowe
- o 18 kół informatycznych
- o 11 kół plastycznych
- o 10 kół muzycznych
- o 8 kół tanecznych
- o 13 kół teatralnych
- o 10 kół dziennikarskich
- o 14 szkolnych gazetek
- o 2 koła fotograficzne
- o 4 koła turystyczno-krajoznawcze
- o 2 koła podróżnicze
- o 1 koło misyjne
- o 1 koło etnologiczne
- o 1 koło przedsiębiorczości
- o 9 kół matematycznych
- o 5 kół polonistycznych
- o 5 kół historycznych
- o 4 koła biologiczne
- o 2 koła fizyczne
- o 2 koła chemiczne
- o 48 imprez środowiskowych, w tym 20 lokalnych prezentacji projektu
- o 15 cykli zajęć dla rodziców i członków społeczności lokalnej
- o 13 wyjazdów wakacyjnych
- o 17 cykli zajęć sportowych
- o 66 wyjazdów na basen
- o 6 projektów ekologicznych
- o 6 projektów literackich
- o 6 projektów teatralnych
- o 18 projektów zorientowanych na poznawanie swojej małej Ojczyzny – historii regionu, legend, sztuki, ważnych miejsc i zabytków, tworzenie ulotek i folderów
- o 4 projekty z zakresu edukacji europejskiej
- o 8 projektów dla wolontariuszy – imprezy i opieka nad ludźmi starszymi, dziećmi z domów dziecka.

SZKOLENIA

W trakcie trwania projektu 500 nauczycieli i członków społeczności lokalnej wzięło udział w różnorodnych bezpłatnych szkoleniach.

Regionalny Ośrodek Konsultacyjny zorganizował następujące spotkania:

- o „Metoda projektu” (dwie grupy 4-5.11.2005 lub 18-19.11.2005 Warszawa) – 104 osoby
- o „Budowanie lokalnej koalicji” (6-7.12.2005 Warszawa Miedzeszyn) – 100 osób
- o „Program rozwoju szkoły” (22-23.04.2006 Warszawa) – 48 osób
- o Regionalna Konferencja Przedstawicieli Lokalnych Koalicji (30.06-01.07.2006 Soczewka k/Płocka) – 84 osoby

Dodatkowo ROK przeszkolił księgowo prowadzące księgowość szkolną: 5.11.2005 oraz 22.04.2006 – łącznie 20 osób.

Internetową Akademię SUS ukończyło 44 nauczycieli:

- o „Praca metodą projektu” – 10 nauczycieli z 13 szkół
- o „Jak motywować uczniów do nauki?” – 18 nauczycieli z 12 szkół

- o „Ocenianie kształtujące” – 7 nauczycieli z 7 szkół

W szkoleniu stacjonarnym Krajowego Ośrodka Wspierania Edukacji Zawodowej i Ustawicznej pt. „Poradnictwo zawodowe, orientacja i informacja zawodowa” uczestniczyło 16 osób z 12 szkół.

Trzech nauczycieli wzięło udział w seminarium ZHP „Rola i zadania opiekuna drużyn harcerskich”. Szkolenie instruktorskie dla drużyn harcerskich i zuchowych przeszła również jedna uczennica.

Dodatkowo ze środków Szkoły Marzeń zostały sfinansowane inne szkolenia, zrealizowane na specjalne zamówienie niektórych szkół, jako uzupełnienie szkolnego programu. Skorzystało z nich 81 nauczycieli:

- o „Praca metodą dramy” – 7 osób
- o „Efektywna nauka” – 13 osób
- o „Programowanie sukcesu ucznia” – 36 osób
- o „Udzielanie pomocy przedlekarskiej” – 25 osób

W projekcie uczestniczyło 5309 uczniów⁴, 476 nauczycieli oraz 3646 członków społeczności lokalnej. Zrealizowanych zostało 17452 godziny zajęć pozalekcyjnych.

Specyfika Szkoły Marzeń w województwie

Mazowieckie szkoły marzeń środki uzyskane z grantu przeznaczyły głównie na uzupełnienie oferty zajęć pozalekcyjnych dla uczniów – kół zainteresowań, warsztatów, kursów, zajęć sportowych i wyrównawczych. Tematyka zajęć dodatkowych była bardzo zróżnicowana, jednak widoczne jest ukierunkowanie tych działań na kształtowanie umiejętności komunikacyjnych, tj. posługiwania się technologiami komputerowymi i informacyjnymi oraz językami obcymi. Istotnym elementem prawie wszystkich programów były wycieczki edukacyjne, często będące częścią większych projektów. Między innymi, uczniowie odwiedzili redakcje gazet, radia, drukarnię, byli w Wytwórni Filmów Fabularnych w Warszawie na planie znanego serialu, na warsztatach w muzeum, teatrze, targach branżowych, wykładach na Uniwersytecie Warszawskim.

W grupie mazowieckich szkół marzeń wyraźnie wyróżniały się cztery gimnazja z bogatej podwarszawskiej gminy Lesznowola. Baza dydaktyczna i oferta zajęć pozalekcyjnych jest tu na bardzo dobrym poziomie, stąd też programy szkół nastawione były na podnoszenie efektywności uczenia się, m.in. opanowania technik szybkiego czytania.

Zdecydowana większość szkół, a wśród nich wszystkie gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne, realizowały działania ukierunkowane na przygotowanie uczniów do funkcjonowania na rynku edukacyjno-zawodowym: poczynawszy od projektów związanych z poznawaniem zawodów, poprzez trening interpersonalny mający na celu przygotowanie do rozmów kwalifikacyjnych, aż po prowadzenie wirtualnej firmy. W kilku szkołach powołane zostały ośrodki kariery.

Zakres współpracy środowiska lokalnego oraz zaangażowania różnego rodzaju instytucji przy realizacji programów poszczególnych szkół był bardzo szeroki. W koalicjach ze szkołami marzeń jest na Mazowszu 198 różnych instytucji. Zwraca uwagę ich różnorodność i nieograniczona wręcz pomysłowość szkół w wykorzystaniu zasobów rzeczowych, ludzkich, technicznych, organizacyjnych i finansowych członków koalicji w działaniach na rzecz szkoły. Do tradycyjnych już działań w postaci udziału w imprezach szkolnych i gminnych, odwiedzin uczniów w instytucjach oraz sponsoringu, doszły inne, takie jak: wspólne organizowanie imprez środowiskowych, wspólny udział w szkoleniach organizowanych przez ROK, debaty na temat stanu i kierunków rozwoju lokalnej oświaty, wspólne tworzenie modelu absolwenta, sesje rady gminy poświęcone oświacie. W niektórych gminach spotkania dorosłych poprzedzone były międzyszkolnymi spotkaniami uczniów.

Nowość w zakresie współpracy szkoły ze środowiskiem stanowiły zajęcia dla rodziców i innych członków społeczności lokalnej, np. warsztaty „Programowanie sukcesu mojego dziecka”, kursy komputerowe i językowe finansowane ze środków Szkoły Marzeń.

W trakcie trwania projektu powstało kilkadziesiąt dokumentów poświadczających funkcjonowanie koalicji, przede wszystkim protokoły ze spotkań. Kilka spotkań zaowocowało podpisaniem deklaracji o współpracy lub listów intencyjnych. Efektem projektu są również uchwały rady gminy odnoszące się do spraw związanych z oświatą w 4 gminach.

Zgodnie z deklaracją zamieszczoną we wniosku, wszystkie gminy podtrzymują chęć finansowania niektórych działań realizowanych w ramach programów szkolnych.

Przygotowanie szkół, środowisk lokalnych i samorządów do dalszego prowadzenia działań nastawionych na zwiększanie szans edukacyjnych uczniów to jeden z fundamentalnych efektów Projektu Szkoła Marzeń na Mazowszu. Inne rezultaty to zmiany w pracy szkół – w kierunku

pracy zespołowej. Nauczyciele doświadczyli, iż dużych projektów ani dokumentów szkolnych nie można przygotowywać i realizować w pojedynkę.

Projekt był dopiero wstępem do dalszych działań, co zapewne nastąpi, jako że dyrektorzy nauczyli się pozyskiwać fundusze dla szkoły, a księgowość są przeszkolone w rozliczaniu dotacji z EFS. Doświadczenie zyskały także osoby pomagające szkole na poziomie regionu, wchodzące w skład zespołu ROKa, jak również osoby prowadzące jego księgowość.

Regionalny Ośrodek Konsultacyjny

Regionalny Ośrodek Konsultacyjny w województwie mazowieckim działał w strukturze Mazowieckiego Samorządowego Centrum Doskonalenia Nauczycieli. Siedziba główna ROK znajdowała się w Siedlcach, gdzie rezyduje dyrektor – Adam Lorens, koordynator – Iwona Moczyłowska oraz dwóch konsultantów. Pozostali konsultanci pochodzą z Płocka, Radomia, Ostrołęki i Ciechanowa. Zespół ROKa uzupełniała Małgorzata Lisowska z Warszawy, ekspert finansowy.

Każdy z konsultantów opiekował się grupą szkół. I tak Katarzyna Kozioł – 3 szkołami z gminy Przesmyki oraz szkołą ze Strachówki, Danuta Gaul – 4 szkołami z powiatu garwolińskiego i samego Garwolina, Zdzisława Barankiewicz – 5 szkołami z Płocka i 2 z gminy Łąck, Ewa Bartula – szkołami z Lipia, Tczowa i Rawicy, Elżbieta Gadomska – 2 szkołami ze Starożreb oraz gimnazjami w Czernicach Borowych, Rzekuniu i Zabrodziu, Agata Gierach – 4 szkołami z gimnazjum Lesznowola i szkołą w Swojęcinie.

Zadaniem konsultantów było monitorowanie programów, szkolnych oraz weryfikacja sprawozdań merytorycznych i finansowych. Prowadzili również szkolenia organizowane przez ROK.

Autorka jest koordynatorem w ROK Mazowsze, konsultantem w MSCDN Wydział w Siedlcach.

⁴ 82% wszystkich uczniów mazowieckich szkół marzeń